

SLOVENSKI NAROD.

Na leto 1903. vsake nedelje in praznike, ter vsake po pošti prejemanje za avstro-ugarsko cesarstvo 18 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 8 K 50 h, za eden mesec 2 K 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem doma vse leto 18 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 8 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam po ulici, volja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 1 K 50 h. — Za tuje dežele toliko, kolikor domašnja poštnina. — Na naročbo brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira. — Za sestanila plačuje se od petdesetpete peti-vrate po 12 h, če se ostanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izpolnijo frankoviti. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je s Vagove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Klerikalna perfidnost.

„Slovenec“ je včeraj zopet pogrel našo bajko o takozvani zvezi naše stranke s Nemci, katera nam v narodnem oziru daje veče roke in nam mori vso narodno energijo. Dasi smo mi že neštokrat dokazali, da so premise, na katere gradi „Slovenec“ svojo zgradbo naše zveze z veleposestniki, krive in čisto napačne, da vobče ne obstoji taka zveza, kakor si jo je „Slovenec“ ustvaril v svoji bujni domišljiji in katero je že tolikokrat naslikal svojim lahkovnim čitateljem na steno kot onega mušiča, ki je kriv vseh slovenskih nespehov, vendar ni izpustil ugodne prilike, da bi znova ne zamahnil po narodno-napredni stranki in posebno po dr. Tavčarju baš v trenutku, ko so se prigodom odvetniškega shoda marsikateri izvenkranjski rodoljubi mogli na svoje oči prepričati, kako zares eminentno narodna je naša napredna stranka in s kako resničnim in gorkim slovenskim rodoljubjem so prožeti njeni voditelji. To gospodom okoli „Slovenca“ seveda ni prav! Zato so hiteli, da bi uničili šimpreje te ugodne utise in naslikali napredno stranko kot tako, ki se javno kaže kot velenarodno, na skrivaj pa z Nemci igra pod enim klobukom in deluje na pogibelj slovenskega naroda. O teh nesramnih podtikanjih in podlih insinacijah se s „Slovencem“ ne bomo prepekali, ker bi bilo vse bob v steno, ker ni dostopen nobenim pametnim razlogom in nikakim treznim razmotrivanjem. Prepričani smo pa tudi, da bo vsakdo, ki je vsaj količjak dobil vpogleda v naše politične odnose in v naše strankarske boje, takoj vedel, koliko je pravečati ta „Slovenčeva“ obrekovanja. Kdo more dokazati, da si je narodno-napredna stranka s svojim takimi dogovorom z veleposestniki le količjak vezale roke v narodnem oziru? „Slovenec“ je že tolikokrat tolkel na ta zvon, toda dejanskih dokazov v to je še dosihdob še vedno ostal dolžan! Na dan z njimi, gospodje klerikalci! Prosta sumničenja brez vsakih dokazov

so, kakor je znano, v očeh vseh dostojnih ljudi in tudi dostojnih politikov, podlost in brezobraznost! Naša stranka je vsikdar nastopala nevtrajno in odločno, kadarkoli je bilo treba braniti narodne slovenske pravice in koristi bodisi proti Nemcem, bodisi proti vladi, in naši poslanci so bili vselej tisti, ki so dali povsod inicijativo, kadarkoli se je šlo za kako važno narodno ali kulturno našo zadevo. Vse v narodnem, ali kulturnem oziru pomenljive predloge v zadnjem in prejšnjih zasedanjih dež. zbora so podali izključno poslanci narodno-napredne stranke. Omenjamo samo velike akcije za slovensko vseučilišče, ki je povsem izšla iz napredne stranke! Sploh je naša stranka vedno visoko in krepko dvigala slovenski belo-modro-rdeči prapor, kateri še danes ponosno plapolja nad njo! Kolikokrat pa je klerikalna stranka že poteptala ta prapor v prilog belo-žolti in črni zastavi! Napredna stranka tega ni nikdar storila, nikoli ni žrtvovala občenarodnih koristi svojemu strankarskemu interesu in nikoli se ni izneverila svojemu narodnemu programu.

Kdo se je prvi oglašil v prilog zatiranim koroškimi Slovincem, kdo je sprožil idejo za vseslovenski odvetniški shod, kdo se je takisto prvi zavzel za slovensko stvar na Koroškem v našem dež. zboru? Odgovorite na to, gospodje okoli „Slovenca“!

Napredna stranka je eminentno narodna stranka, njeno narodno stališče je vzvišeno visoko nad vsakim dvomom, zato jo podli, iz nizke zavisti izvirajoči napadi klerikalne gospode ne morejo doseči! Pustimo pse, naj lajajo; dokaz je to, da jahamo!..

Deželni zbori.

Seje dne 28. oktobra.

Štajerski deželni zbor. V pokritje primanjkljaja 10.376.451 K v deželnem proračunu za leto 1903

se najme 586.370 K nezaloženega dolga, nadalje 386.370 K takega dolga za ureditev rek in potokov ter 200.000 kron za brezobrestna posojila vinorejcem. Nadalje se v pokritje pobirajo: deželne naklade na vino, pivo, meso itd. kakor lansko leto; 50%, naklada na zemljiščne davke; 56%, naklada na splošni pridobinski davek. Za železnico Grobelno-Rogatec je treba izplačati dovoljeni deželni prispevek 800.000 K, upravi državnih železnic pa 745.000 K pri prevzetju železnice Celje-Velenje. V pokritje te svote 1.502.000 K se prodajo s cesarjevim dovoljenjem deželni vrednostni papirji. — Deželnemu odboru se je obenem naročilo, naj znova resno premišljuje, od kod bi bilo dobiti nove denarne vire; v ta namen se nasvetuje obdačiti vodne sile, nadalje davek od pušk, zvišanje davka na lovske liste itd. — Predlog naučnega odseka, naj se v Knittelfeldu in Voitsbergu ustanovita dekliski meščanski šoli, je bil sprejet. (Sedaj imajo že Nemci skoraj v vsakem mestecu meščansko šolo, Slovinci pa v celi deželi nobene.) — Učiteljski pokojninski sklad izkazuje v letu 1903 preostanka 30.000 kron, a tudi proračun za leto 1904 izkazuje 14.500 K preostanka. — Posl. Žičkar je predlagal ustanovitev trirazredne meščanske šole s slovenskim učnim jezikom v Sevnici; poslanec Vošnjak je interpeliral namestnika v neki davčni zadevi. — Prihodnja seja bo v petek.

Koroški deželni zbor. Raznim strokovnim šolam so se dovolile podpore. — Deželna živinska zavarovalnica je imela v prvem letu poslovnega primanjkljaja 5628 kron, upravnih nepokritih stroškov pa v dveh letih 11.000 K, katere svote mora prevzeti dežela. — Ravno tako je morala prevzeti dežela na svoj fond primanjkljaj deželne zavarovalnice zoper požar. Ta primanjkljaj je znašal leta 1902 43.971 K, prejšnja leta pa 37.783 K. (Poročevalec dr. Lemisch). Koncem seje je predlagal

posl. Dreyhorst, naj se dovoli obdini Bistrica v Zilski dolini 6000 K podpore za napravo vodovoda; posl. Mattersdorfer je zahteval ustanovitev deške meščanske šole v Trgu.

V moravskem dež. zboru je utemeljeval namestnik deželnega glavarja dr. Žáček svoj predlog, s katerim se vlada poziva, da ustanovi na Moravskem vseučilišče s češkim učnim jezikom.

Nižjeavstrijski dež. zbor je sprejel zakon o spremembi občinskega volilnega reda tudi v tretjem branju. Nemška ljudska stranka in nemški nacionalci so glasovali proti. Vsi predlogi posl. Seitza za spremembo posameznih paragrafov so bili odklonjeni.

Načrt o ureditvi jezikovnega vprašanja v Dalmaciji.

Zader 26. vinotoka.

Že v svojem zadnjem dopisu sem beležil, da se širijo vesti, ki z vso gotovostjo zatrjujejo, da namestnik vlada proglasi v vseh dalmatinskih uradih nemščino kot notranji uradni jezik ter na ta način iztisniti iz vseh uradov tako srbohrvaščino, kakor tudi italijanščino. Te vesti so bile same na sebi tako gorostasne, da so se zdele vsakomur neverjetne, dasi so izšle iz najverodostojnejše strani. Kdo bi si pa tudi mogel misliti, da bi se vlada upala s takšnim projektom stopiti v javnost! In vendar se je to zgodilo. Namestnik baron Handel je pretekli teden izročil zaupnikom vseh deželnozbornih strank podoben jezikovni načrt, glasom katerega bi se naj v bodoče pri vseh dalmatinskih uradih s strankami uradovalo v tistem jeziku, katerega govore dotične stranke, kot notranji uradni jezik pa bi se naj iz praktičnih razlogov proglasila za vse stroke nemščina! To je jedro imenovanega načrta!

Bili smo sicer pripravljeni, da bi vlada na vse mogoče načine se trudila, da bi priborila čim več veljave nemškemu jeziku v uradih, a da bi se upala na tako jasen način pokazati svoje germanizatorne tendence v deželi, kjer o nemščini ni ne duha ne sluha, tega pač nismo pričakovali! Izjavljamo odkrito, da prepuščamo vendar še raje celo laščini prvenstvo, kakor da bi trpeli, da bi se po naših uradih šopirila švabščina.

Ta osnova jezikovnih naredb kaže docela jasno, za čim stremi avstrijska vlada; ona hoče vse naše urade infiltrirati z nemškim duhom, ona si hoče v Dalmaciji ustvariti ugoden teren, kamor bi lahko potem brez težko eksportirala svoje nemške uradnike kot pijonirje nemške misli. To bi ji bilo tem lažje, ker bi bile domačinom vrata v državne službe na ta način zaprte! Kje se naj Dalmatince nauči toliko nemščine, da bi mogli uradovati v tem jeziku? Torej domačin bode na lastni svoji zemlji izključen od uradne službe, zanj ne bo odpala nobena drobtinica, dočim si bo v mastnih službah redil svoj trebuh oholi švaba.

To se ne sme zgoditi! Hrvatski in srbski poslanci! stopite kot eden mož na plan, na branik! Takšna germanska predrznost in oholost se mora odločno zavrniti! Pokažite vladi, če treba, s pestjo, da se ne daste tako krvavo žaliti v svojih nasvetejših čustvih.

—č.

Politične vesti.

— Državni zbor se skliče po najnovejših zatrdilih 17. ali 18. novembra.

— Izvrševalni odsek čeških agrarcev je imel včeraj dolgo posvetovanje. Govorniki so povdarjali, naj bi se že enkrat opustilo idealno navduševanje za državno pravo ter naj se ustvar

LISTEK.

Žan Nezgoda.

Kraččen je bil za Janeza, ali klicali so ga za Žana. Bilo je krajše in bolj gospodski...

Žan Nezgoda je bil doma na goščinah. Gimnazijo je študiral, ali v četrti mu je »skoro« spodletelo, zato se je zbudila črna antipatija do vse zemske učenosti, posebno pa še do latinskih in grških klasikov v njegovem srcu. Sklenil je, da si ne bo nič več glave belil z matematiko in sitnostjo profesorsko in premisljal je, na katero stezo in stran bi jo ubral po življenja mnogobrojnih potih. K davkarji bi bil šel, — če bi mu ne bilo »skoro« spodletelo, kakor je pravil znanec, — če bi si ne bil ob dveh trojках pobabil peroti in onih štirih stopnic do sive davkarske hiše, kakor je vedel sam. Nato pa se je pripravil na vojaški stan.

Če je človek zdrav in ni porabljen, so ga vedno veseli in uničena ni tako napačna. Jed je slaba, ali tudi v civilu ne padajo pečene repelice izpod oblakov. Žan še ni

bil politik, zato ni mogel vedeti, kakšne preglavice dela militarizem mnogim državnim gospodarjem.

Bil je šestnajst let star, par mesecev čez, in še precej dobra in navivna duša. Njegov oče je bil krčmar in da tudi on ne vdari popolnoma iz stanu, vadil si je oko in mišice prav pridno v kegljišču, da je delal potem ob nedeljah škodo gospodi, če je prišla odškod iz okolice. Zvečer je vodil psa Alita na sprehod, posebno, kadar je luna sijala. Sela sta na trame, ki so ležali poleg ceste, in pela in lajala sta za stavo. Ali to razvedrilo ni zadostovalo Žanovi razvajeni duši, zato je učil doma mačko »Cic« skakati čez palico, in da se skaže delavnega in skrbnega, je kegljišče znotraj s stariimi ilustracijami iz časnikov popolnoma na novo tapeliral. Isto okrasje je oskrbel nekemu drugemu prostoru, čegar ime pa ni tako estetično, da bi ga človek napisal... Na pobojih vežnih vrat je v zabavo vaških paglavcev prirejal telovadne vaje, včasih je sosedu Grmu jeznil konje na vodo, kar se mu je posebno imenitno zdelo, ker je bil prepričan, da je jezdec po volji božji. Svojim pri-

jateljcem je pošiljal gosto popisane dopisnice, zabeljene z ocvirki svoje originalne in preplankane duhovitosti, da se izkaže pred lepo novo-došlo ekspeditivno, ki pa ni imela za veljavo njegove osebe pravega smisla.

Tako je živel, se dolgočasil in čakal na Bog ve kaj.

Ali hkrati se je predručilo vse in Žan je našel pravo bistvo življenja, smoter in cilj njegove, novo zvezdo, nov ideal, ideal vseh njegovih dosedanjih idealov.

K stacunarju pri Fari je prišel nov komi, pripeljal pa je s seboj dva bicikla. Bila sta že jako stara. Posebno eden je bila cela pokvaka, šepasta in polomljena in vaški urar, ki je bil notabene tudi mehanik in mašinst za vse stroje, ki so se zibali v župniji, šivalne in slamoreznike vse vprek, mu je le s težavo skrpal potrta rebra. In tega je kupil dolinski mesarček za petdeset kron. Daleč je moral hoditi zaradi kupovanja goveda, pa si je mislil, zakaj bi si bogme človek ne polajšal težkega življenja. Tako sta bila v občini hkrati dva kolesarja.

Novi komi se je zdaj redno vsak večer prikolesaril k Nezgodovim in

z Žanom sta se kmalu seznanila. Dovolil mu je celo, ogledati si novo vozilo in se dvigniti na njem dve pedi nad prah običajnega zemskega življenja. V kegljišču je bila prva lekcija in tam je Žan občutil trdoglavo in neupogljivost nerodnih plank, ki se nikakor niso vpognile, če je Žan še tako energično butal s svojega telesa raznimi udi ob njihov les.

Njegova ljubezen je stala pod znamenjem sladkega trpljenja ali bolje: trpeče sladkosti; to so jasno pričale modrikaste lise, katere je vsak zvečer po trpljenja in veselja polnem dnevu skrbno hladil z mrzlimi obkladmi v tišini in samoti svojega štibela pod streho.

Imel pa je zvestega druga, dolinskega mesarčka. Ljudje so mu zdeli ta deminitiv, ker njegova postava nikakor ni dosegala normalne mere navadnih mesarjev. No, bil je močan in spreten, kakor le kdo, in delal je dobre kupčije. Samo v notarijah ni imel posebne sreče — to je dokazoval težki začetek njegove kolesarske karijere. Kadar je zavihnil hlače do kolen, da so se mu videle platnene spodnje hlače

in žalostno razdejanje njegovih izhojenih štiflet in kadar se je potem z veliko korajžo pognal na sedalo in s težavo lovil pedale, je bil brez dvoma prav smešna figura. Naravnost žalosten pa je bil, kadar so ga slučajni osode, ki tako čudno vodijo človeška pota, zanesli malo preveč v stran in ga ponižali med repo in korenje vaških njiv. Tu sta ležala potem obadva, on in njegov bicikelj in sta začudeno zijala v rumeno solnce, ki se je hudomušno smejalo na visokem nebu. Mesarček je pretipal najprej svojega rojstva kosti, potem pa še ogradio svojega vehikla, se potrpežljivo vspel na cesto, poskočil na kolo in se čez par sto metrov zopet iz same razposajenosti prevrnil v zelnik Katrinove Mete. Meta je imela namazan jezik, obirala je ravno peso, a takoj je začela obirati tudi mesarčka; zaradi ljudskega napuha in prevzetnosti in še drugih vesoljnih grehov. Mesarček je moral špogati dve desetici za poležan kapus. Bil je tako potrt, da je peš pricijazil do Nezgodove gostilne, kjer sta z Žanom v ožgled sorodnih čustev sklenila odkrito srčno prijateljstvo.

(Koniec priha.

realni temelj, na katerega bi se mogle postaviti vse deške stranke ter si priborile nazaj državno pravo.

— Za moravsko srednješolstvo so se vršile zadnje dni opetovano konference med dr. Körberjem, naučnim ministrom Hartlom in baronom Chlumeckim. Baron Chlumecky je predlagal, naj država prevzame vse deželne srednje šole, a oba ministra sta izjavila, da je kaj takega z ozirom na državne finance nemogoče. Pač pa se je sestavila permanentna komisija, ki razpravlja o prošnjah in predlogih glede moravskih srednjih šol.

— Trgovinska zveza med Avstro-Ogrsko in Italijo. Italijanski posl. Cicotti je izjavil, da je obnovitev take zveze nemogoča, ker hoče Ogrska varovati svojo vinorejo zoper tujezemski uvoz. Za Južno Italijo, da bi bilo najbolje, ako opusti vinorejo ter naj bi začela pridelovati peso in izdelovati sladkor doma.

— Kriza na Ogrskem. Včeraj se je vršila konferenca liberalne stranke, v kateri se je prečital vojaški program devetorice. Zahteve so zbrane v 8 točkah. Grof Tisza je ugovarjal nekaterim točkam, tako glede zahtev, da je znanje madjarščine za častnike na Ogrskem obvezno, da je določiti mirovno stanje armade, da morajo biti vojaški zavodi na Ogrskem podrejeni le ogrskim častnikom. Končno je predlagal, naj se posvetovanje o elaboratu nadaljuje danes, kar je bilo tudi sprejeto. Kriza se reši najbrže šele jutri, in sicer tako, da bo zmagovalec grof Tisza.

— Srbski državni proračun bo imel letos 15 milijonov frankov primankljaja. Vlada namerava najeti 50 mil. fr. posojila, kar zahteva sam vojni minister 32 milijonov.

— Kako Turška reformira. Že tri dni neprestano koraka turško vojaštvo iz Monastira v okraj Demir Hissar. Prebivalstvo je v strahu, da Turki snujejo nova nasilja. Po zapovedi Avstrije in Rusije je Turška poslala svojo komisijo tudi v vas Enenska ter razdelila med kmete neznatne vsote. Komaj pa je komisija odšla, planili so turški vojaki po kmetih, jim vzeli podporo in kar so sploh še dobili ter onečastili več žen in deklic.

— Krvavi štrajki. V Bilbaou na Španskem štrajkajo vse delavske kategorije. Vseh štrajkujočih je nad 40.000. Nad mestom je proglašena nagla sodb. Poklicana sta dva polka vojakov. Delavci so vojaštvo in policaje naskočili ter streljali. Z obeh strani se je nad 300krat ustrelilo. Šest oseb je mrtvih, nad 20 pa težko ranjenih.

Dopisi.

Z Gorenjskega. Menili ste morda, g. dopisnik, da na izjavajočih članek v »Slovenec« št. 226. se ne bode odgovarjalo, ker je od istega časa že tri tedne preteklo. A zmotili ste se. Konstatiramo le to, da radi Vas Vam ni vredno odgovarjati, pač pa potrebno pojasniti osobito gg. čitateljem okrog »Slovenca«, kateri razmer in nadužitelja ribenskega ne poznajo. Da je ribenski nadužitelj čast odbornika odložil, je resnično, a povedali pa niste tako, kakor je v resnici. Kakor Vi pravite, da je nadužitelj čast odbornika radi tega odložil, ker se je skoraj zbal globe 40 kron. Kaj Vam pa je? Ste si morebiti domišljevali, da te globe ne bi zmoželi nadužitelj plačati. Kolikor nam je znano, nadužitelj slušuje že 14 let v Ribnem, a do danes ni on še pri nikomur vinarja na posodo vzel — pošten vse v gotovini plačal — torej je gotovo, da bi tudi globe ne bi dolžan ostal. Ako hočete zvedeti, zakaj je nadužitelj iz odbora izstopil, naj Vam pove — Vaš kompanjon, kateri biva v Ribnem. Ako se bode le ta gospod po Lf. M. Liguoriju ravnal, potem seveda bode morala Vaša trditve obveljati. Naj se torej Vaš g. kompanjon resnično izpove, potem se bode izkazal, da je jeklen mož. Smešiti hočete nadužitelja s tem, da se mu je ponesrečil prvi strel na Belane in da je vrgl puško v koruzo. Tu nam pride na misel, da je hotel gosp. dopisnik reklamirati za svojo osebo, ker je baje najemnik lova — češ, tudi jaz imam pravico streljati. Mogoče je pa tudi, da je hotel opisati lov na medveda, ki se je vršil v začetku septembra t. l. na Jelovici, kojega se je udeležil njegov kompanjon. Seveda strela na medveda so se ravno tako ponesrečili, kakor strel nadužitelja na Belane, — ker medveda ni bilo. Da bi Ribnjani nad odstopišnim odbornikom nadužiteljem jokali, tega si ni treba domišljevat; kajti Ribnjani so možje! Znano pa je, da jim je v resnici žal, ker je odstopil in bi bili Ribnjani zelo vesel, ako bi Vi in Vaš kompanjon iz odbora izstopila ter se sploh v občinske zadeve ne vtikala. Vsaj imata tudi vidva pravico po § 20. občinskega reda 1. se te odredbe poslužiti. Pa ne mislite na to! Nasprotno smete biti uverjeni, da bodo za Vami — otroci in ženske jokali — možje pa Vas preklinjali, kakor so Vas na dan 20. avgusta. Te trditve nikakor in nikdar ne morete ovreči. Najbolj verjetna priča je neki »črni oblak« s svojimi svederci. Da bi Belani v bodoče uvaževali upravičene zahteve Ribljanov, tega si misliti ne moremo; kajti do današnjega dne nam še ničesar niste storili. Nam ni znano, ako Vam, povejte nam očitno, da se Vam za izkazano dobroto prav cfrasto zahvalimo. Torej, gosp. dopisnik, le tako naprej netite sovraštvo v občini — mesto da bi z zgledom kazali, kako naj se ljubezen do bližnjega goji — upanje nam je, da boste po smrti za to tudi Vi plačilo vedno dosegli.

nihče pogrešal, saj se je tam zdaj kar trlo ljudi, Matiji pa se je zdelo, da je veliko pametneje, če ne pride na dan, dokler ne ve, kaj se je v samostanu zgodilo.

Šele v nedeljo so se odprla samostanska vrata in ljudstvo, ki je bilo silno radovedno, kak prevrat da se je izvršil, je trumoma hitelo v cerkev. Pri maši se je ljudstvu slovesno oznanilo, da je prejšnji opat odstavljen in da je zopet Albertus pl. Lindeck zatiški opat.

Tudi Matija se je bil vtihotopil v samostan. Izposodil si je kmetosko obleko in srečno iztaknil hlapca, s katerim sta si bila dobra prijatelja. Ta mu je povedal, da je Rovana smrtno ranjen in da ga je dal novi opat vzlic temu zapreti v podzemsko ječo, katero stražijo tuji hlapci, tako da ni misliti na pomoč.

— Pravijo — je dejal hlapec — da pusti opat Rovana živega zazidati, češ, da je Rovana proti njemu po krivici prisegel.

Matije se je polastila strašna jeza. Najraje bi bil pohitel v cerkev in novega opata, ki je z nepopisno ošabnostjo sedel na svojem sedežu, kar pred altarjem pobil. Ali uvidel je sam, da bi bil to obupen čin, ki bi nikomur ne pomagal, in začel je iskati novih sredstev, kako bi rešil Rovana.

Pred vsem se je splazil iz samostana in pohitel na smreški grad poročat patru Hugonu, kaj je izvedel.

Jezikovna statistika in kulturne razmere v Avstriji.

Štetev leta 1900. je podala za Cislitvanijo:

Nemcev	9.170.949	državljanov
Čehov	5.955.397	»
Poljakov	4.259.152	»
Malorusov	3.375.576	»
Slovencev	1.192.780	»
Srbov in Hrv.	711.380	»
Ital.-Ladincev	727.102	»
Rumunov	230.963	»
Madjarov	9526	»

Torej Slovanov je v Cislitvaniji precej več. Med Nemci jih je najmanj 4 milijone s slovenskimi imeni. Torej rasa teh cislitvanskih Nemcev ni čista.

Kulturne razmere so, vzete po znanju pisanja in branja v vsej državi, te-le, v odstotkih računjene:

Čitanja in pisanja	Tega zmožnih	nezmog. nih
Češka	94,2	5,8
Moravska	93,1	6,9
Šlezija	91,3	8,7
Galicija	31,8	68,2
Ogrska	50,6	49,4
Bukovina	20,8	79,2
Dalmacija	17,2	82,8
Nižje Avstrijsko	93,8	6,2
Gornje Avstrijsko	93,7	6,3
Tirole	92,7	7,3
Solnograško	91,8	8,2
Štajerska	80,0	20,0
Koroška	70,4	29,6
Kranjska	66,5	33,5
Primorje	53,0	47,0

Nekateri časopisi v Nemčiji sklepajo iz tega, da je dosti orijenta v naši Avstriji. To bi bilo nemara res. Ali isti tudi trdijo, da se naše fevdalne vlade proti naprednemu Nemštvu s pomočjo Slovanov in katoliške cerkve drže na krmilu. To bi bilo tudi res. Res je pa gotovo, da razven Čehov, ki so samosvoji in Poljakov naše vlade pri tem izrabljenu druge Slované zanemarjajo in Nemcem, Madjarom in Lahom prepuščajo, da ž njimi delajo, kar hočejo. In to je tudi, a žalostna resnica. V Translitvaniji se godi tako tamošnjim Slovanom, v Cislitvaniji južnim Slovanom. Strežemo, služujemo, tepe nas pa vse — Herrenpoetsche — Priesterwedel. Du Bois Reymond je izrekel v govoru o narodnostnem čutu med drugim o katoliški cerkvi to-le: »Ta cerkev je v srednjem veku v Evropi izbrisala vse narodnostne razlike. (Das semitische geborene, durch griechische Einflüsse allgemein menschlich gewordene Christentum.) Zraven nasprotja med krščanstvom na eni strani, paganstvom, židovstvom in islamom na drugi strani, izgubilo se je nasprotje med evropskimi narodi. Še danes se naziva Španec emfatično »Cristiano« v nasprotju z drugimi narodi. Srednji vek je brojil malo omikancev, v katerih je še živele kultura antike. Raba latinščine pa je poravnala vse narodnostne razlike med istimi. Fevdalstvo je vse ljudi striglo z iatimi škarami in rimski kralji, cesarji se niso brigali za narodnosti. Bivali so nemški kralji tudi v Siciliji. Katoliška cerkev pa je popolnoma prepregla vse krščanstvo z narodno indiferentnimi močmi. Najboljše

Modri menih je takoj uvidel, da se s pritožbami tu ne da dosti opraviti.

— Predno pridejo pritožbe do vojvode na Dunaj, do dež. glavarja in do vizitatorja, predno jih ti rešijo, je lahko Rovana že stokrat mrtev. Poskusiti morava, da rešiva Rovana na kak drug način. A kako?

— Kaj, ko bi kmete nagovorili naj udarijo na samostan in naj Rovana siloma oproste.

— Ne pojde prijatelj, je žalostno menil pater Hugon. Kmetje so že deloma pozabili, kako krvavo jih je bičal Albertus kot opat, in ker je v samostanu toliko oboroženih tujcev, bi jim tudi zmanjkalo poguma. Časih je bil ta kmet neustrašen mož, a tlačijo in tarejo ga že toliko stoletij, da je izgubil vse moštvo.

— Ali Rovana je vendar kmetom pomagal, da so bile preklicane vse krivice tlake in dajatve, ki jih je bil naložil Albertus, se je togotil Matija. Že iz hvaležnosti bi se morali zavzeti za Rovana.

— Tudi iz hvaležnosti ne bodo ničesar storili, je rekel Hugon. Da, ko bi se jim zgodila kaka krivica, ko bi jih kaj posebno hudo speklo, potem bi se morda vzdignili. Iz hvaležnosti bodo pa samo po krčmah Rovana pomilovali, storili pa ne bodo ničesar.

Matija je od obupa tolkel s pestjo po mizi in škripal z zobmi.

glave vseh narodnosti si je prijavljala ter pošiljala kot enakovredna orodja med svet; tedaj kakor sedaj odvzela je duhovniku tonzura narodnost. Po vsem svetu so živeli menihi raznih narodnosti in še živijo. Če Slovenci iščemo vzrok propadanja naše narodnosti, ne moremo reči, kakor so govorili še pred 20 leti: Sveta katoliška cerkev je naš narod varovala pogina. To naj Nemci pomislijo in naj poljubijo katoliškim duhovnikom roke.

Dnevne vesti.

V Ljubljani. 29. oktobra.

— **Afera Jaklič.** V zadnji seji deželnega zbora je dež. predsednik baron Hein na srove atake in naravnost impertinentna zavijanja klerikalnih razgrajčev pojasnil v glavnih potezah Jakličovo afero. O stvari sami bomo še govorili. Danes se omejujemo samo na eno opombo. Iz govora dež. predsednika je bilo razvideti, da je bil Jaklič trikrat sodno kaznovan in sicer 1.) zaradi krivega zglašenja, 2.) zaradi sleparstev pri obč. volitvah v Dobrepoljah in 3.) zaradi prestopka tiskovnega zakona. Prvi dve obsodbi smo že minulo soboto pojasnili, naj torej pojasnim še tretjo. Jaklič je za obč. volitve v Dobrepoljah l. 1901 sestavil in izdal poseben volilni oklic, zaradi katerega je bil sodno obsojen. V tem strupenem oklicu, pisanem s vso hudobnostjo, ki jo zmore le kak klerikalec, je namreč Jaklič klical kmetom: Čas je, da se z dramite in vzamete vile v roke! Kaj je to družega, če ne direkten poziv naj kmetje liberalce ubijejo. In ker je Jaklič kmete tudi sicer neprestano, na najpodlejši način ščuval proti soobčanom-davkoplačevalcem naprednega mišljenja, so bili ti po pravici v strahu. Kdo ve, kako bi bi bile obč. volitve izpadle, da se napredni volilci niso bali boja in prelivanja krvi ter so radi tega doma ostali. Če bi kak napredni učitelj izdal tak oklic, bi bili žandarji dobili ukaz, da ga uklenjenega odženo v zapor in sedel bi bil brez usmiljenja nekaj časa v ječi. Jaklič pa je plačal par goldinarčkov kazni in stvar je bila končana.

— **»Slovenec« in »Štajerc«!** Sobotni »Slovenec« prinaša pod naslovom »Dva brata« med drugim tudi to-le: »Med »spodnještajerskimi novicami« priobčuje »Štajerc« sledeče: »Na »Narod« smo zares tokrat jezni, ker je okrcal enega naših najimenitnejših narodnikov.« Torej malo jezen je »Štajerc« tokrat na »Narod«, sicer sta najboljša prijatelja, dasiravno gospodje v »Narodni Tiskarni« iz oportunitete zadržajo to lepo prijateljstvo itd. —

— Kaj naj torej storim? Kaj naj poskusim? Svetujte mi, pater Hugon, saj ste moder mož, saj je tudi Rovana rešil Vas iz ječe.

— Ko bi mogel s svojo krvjo oteti Rovana, bi jo z veseljem prelij, je slovesno rekel pater Hugon. Kaj naj storiva, tega ne vem. Poskusiti morava vse. Za zdaj pojdiva v Zatičino Jaz se oblečem kot kmet in upam, da samostanskim ljudem ne padem v roke. Potem bodeva po okolnostih spoznala, kaj da je storiti.

— Če že mečev ne moreva imeti, pa vzemiva vsaj nože, je menil Matija. Kdo ve, v kak položaj prideva.

V Zatičini je bilo po popoldanskem cerkvenem opravilu jako živahno. Vse krčme so bile polne ljudi. Matija in Hugon sta imela za spremljevalca dva hlapca s smreške grajsčine, a ker sta se bala, da bi ju spoznali, se nista upala med ljudi. Skrila sta se za vasjo na kraju, od koder sta mogla kolikor toliko Zatičino opazovati, svoja spremljevalca pa sta poslala v vas poizvedovat.

— Glej Matija, je rekel Hugon, tam-le stoji spomenik, ki ga je postavil opat Lavrencij. Ali veš kaj pomeni ta kamen.

— Ne, je rekel Matija. Ali ima kak poseben pomen.

— Zgodovinski pomen, je dejal Hugon. Ko so prišli pred stoletji menihi v ta kraj, so začeli zidati samostan

Torej »Slovenec« si upa nam očitati prijateljstvo s »Štajercem«, nam, ki smo mu dokazali, da podpira ta nemškištarski list gmotno in svojim ugledom sam škof Anton Bonaventura, glava klerikalne stranke, katerega glasilo je »Slovenec«! Ta brezobraznost! »Slovenec« sicer navaja iz članka, v katerem se »Štajerc« ponaša, da ima med svojimi naročniki in somišljeniki tudi ljubljanskega škofa, tudi stavek, da je na nasejezen, ker smo okrcali enega njegovih najimenitnejših narodnikov, ne pove pa v svojem hinavstvu, da je ta imenitni naročnik — škof, slovenski narodnjak Anton Bonaventura v lastni svoji osebi, ampak hoč baš radi onega stavka nastati nas, da bi s tem javnost in nerazsodno maso osleparil in ji natvezil, kakor da bili mi v kakršnjakoli prijateljski zvezi s »Štajercem«. Ali ni to največja lumparija in višek nesramnega zavijanja? In ta »Slovenec«, čigar gospod je škof Bonaventura, ki je po »Štajerc« izpovedi naročnik in somišljenik tega nemškištarskega lista, se predrzne nam očitati, da smo s »Štajercem« v zvezi, in proti nam hujskati štajerske Slovence! Takšen hinavec! Štajerski Slovenci le pogledjte mu dobro v obraz, da boste vedeli, kdo podpira — »Štajerca«!

— **Iz selške doline.** Z veliko napetostjo smo pričakovali, kaj bode ukrenil deželni zbor kranjski v svojem sedanjem zasedanju. In kaj vidimo, da se je storilo koristnega? Niti za eno fajfo tobaka niso storili v deželnem zboru dobrega. Kdo je kriv, vidimo prav dobro. Klerikalci hočejo, da bi se volilna pravica razširila, liberalci pa ne spoznajo tega za koristno. Tudi po naši dolini smo tega mišljenja, razven tistih vrtoglavih klerikalcev, ki bi začeli s svedrom kravo dreti, če bi jim klerikalna stranka nasvetovala. Vprašamo le tiste kmete po naši dolini, vzemimo Preveca na Česnjici, ali pa Novakovega Joža, kako bode imenitno in koristno za oba, če bode takrat ob splošni volilni pravici izvoljen Prevecev hlapec za župana, Novakovega Joža hlapec pa za prvega svetovalca? Ali bode s tem občina ali država na boljšem? Ali bodo dohodki pri kmetiji večji? Vsi pametni in razsodni ljudje morajo klerikalce spoznati ali za norce ali pa za največje hudobneže, kar uganjajo s splošno volilno pravico. Poslanci naj delajo, da bode dežela dobila novih dohodkov, to bode kaj vredno. Volilna pravica ne bode niti en krajcar koristila deželi, kvečjemu bode posle

najprej na tem mestu, kjer stoji ta kamen. Priletel pa je ptič in vedno kričal. Iz tega so menili sklepali, da je to božji migljaj, naj se samostan sezida drugod. In tako se je zgodilo. Sezidali so samostan, kjer stoji sedaj, opat Lavrencij pa je na tem mestu postavil spominski kamen.

— Jaz pa mislim, je pripomnil Matija, da je kričanje tistega ptiča pomenilo, naj se menihi sploh tod ne naselijo in naj gredo kam drugam. Za ta lepi kraj bi bilo gotovo bolje, da se ni nikdar prikazal noben far. Prinesli so ljudem samo nesrečo in bili vedno prava šiba božja.

— In kmet je tako neumen, da to šibo še poljublja, je pristavil Hugon.

Proti večeru sta se končno vrnila moža, ki sta jih Hugon in Matija poslala v vas. Posebnega nista vedela ničesar povedati. Izvedela sta le, da je samostan zastražen in da nihče ne sme ne notri, ne ven.

— Samo mladi grof Lamberg in trije drugi velikaši so odjezdili v Št. Lambert, da obiščejo vojvodinjo Virido, je pripovedoval eden hlapcev, in se bodo kmalu vrnil.

Matijev itak široki obraz se je kar raztegnil, ko je slišal to novico. Oči so se mu zasvetile. Planil je kvišku, začel metati klobuk v zrak in kričati na vse grlo: Rovana je rešen — Rovana je rešen.

je bolj težko dobiti, kakor sedaj. V deželni zboru bi se imelo kaj delati, da bi se razdelile podpore za popravilo vod, za ceste, za šole. V resnici pa klerikalci z dr. Žilindro vred delajo samo stroške deželi. Koliko tisoč je že šlo za to zasedanje! Po naši dolini dela Sora ob deževju veliko škodo. Treba bi jo bilo uravnati, kakor se je že obljubilo. Sedaj pa ni nič, ker v deželni zboru razgraja dr. Šusteršič, dr. Krek in drugi taki škodljivci ljudstva. O, res delate za ljudstvo, klerikalci, samo da delate le slabo! Zasluzili bi vsi klerikalni poslanci, da bi vas vlekli za ušesa k Sori in vam pokazali, da klerikalni poslanci in Sora nam delate le škodo. Sora nam odnaša rodovitni svet, poslanci pa nam kradete denar iz žepa s svojo neumno obstrukcijo. Le škoda, da so nekateri ljudje s tako slepoto udarjeni, da ne vidijo kakšno neumnost podpirajo, ker volijo klerikalce v obdobju, ali deželni in državni zbor. S kakšno slavo so se po naši dolini odprli konsumi, sedaj pa vidimo, da vse skupaj ni nič, kakor samo sovraštvo so napravili med ljudmi. Slabi časi so, ko se mora sveta vera reševati s konsumi! Ko se je dr. Krek kdaj peljal po naši dolini in videl od Sore opustošene travnike, ali se mu ni zdelo bolj potrebno urediti (ker je tako učen) Soro, kakor pa ustanavljati konsume? In sedaj zopet, ko upije in razvaja v deželni zboru, ali mu ne pride nič na misel, da čakamo v selški dolini na ureditev Sore, na deželno in državno podporo? Kaj je njemu mar kmet, kaj naši travniki in njive? On, katoliški duhovnik dela obstrukcijo z dr. Žilindro naprej. In taki ljudje delajo za ljudstvo? Delajo, pa le slabo. Kdaj se obrne na bolje? Kadar bo kmet bolj pameten?

— **Dvojezični napisi na železnici Grobelno-Rogatec.** Nekaj groznega se ima dogoditi, kar že sedaj pretresa vsa spodnještajersko nemščino v onemogli jezi. Na postajah novozgrajene železnice Grobelno-Rogatec se bodo baje napravili dvojezični napisi. Ta vsi se baje tako, da mora poklicati na branik vsenemštvo v obrambo enotnega značaja štajerske dežele. Ta železnica bo tekla po izključno slovenskem ozemlju, vendar česar je popolnoma upravičeno, da se napravijo na postajah dvojezični napisi, a vendar kriče Nemci na vse pretege, da se jim dela s tem krivica in se s tem — čuje — ruši enotnost štajerske! To je že višek predrznosti in nesramnosti! Kakor se vidi, je spodnještajerskim nemškutarjem v zadnjem času močno zrasel greben. Čutijo se že kakor neomejeni gospodarji celega slovenskega štajerja, kjer bi se imelo zatreči vse, kar bi le količaj moglo spominjati na to, da je ta zemlja slovenska. Sicer je pa ta sodrga lahko postala tako ošabna in ohola, saj je pod pravično ero Koberjeve vlade dosegla na vseh poljih, karkoli je hotela, vendar tega ji je pa tudi zrasel apetit in z apetitom tudi predrznost. Sedaj že smatra protizakonite samonemške železniške napise kot nemško posestno stanje. Le počasi gospoda! Tu imamo pa tudi mi Slovenci govoriti. Mi smo prispevali k zgradbi te železnice, naše slovensko ljudstvo jo bode vzdrževalo, zato tudi zahtevamo, da ugodni železniška uprava našim željam glede dvojezičnih napisov. To je najmanjše, kar smemo zahtevati! Koliko je pa prispevala ona nemškutarska svojati, ki se sedaj v »Deutsche Wacht« tako uesti, k zgradbi te železnice? Meročajne kroge, zlasti slovenske poslance opozorujemo na to, da zavedo, da bodo pozorno pazili, da se morda nemškutarjem v zadnjem času ne posreči, preprečiti dvojezične napise na železnici Grobelno-Rogatec, kar bi bil naravnost škandal!

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** so proračunjeni letni troški na okroglih 32.000 kron. Da vodstvo ne pride v zadrego ob mesečnih izplačevanjih svojim činiteljem, ne pozabite, Slo-

venci, tudi ne eden trenutek te svoje, pač vsega vpoštevanja vredne družbe. Vodstvo ne more stopiti koncem meseca od svojega učitelstva in mu reči: Prvega prihodnjega ne prejemte plače, počakajte! To bi bile več nego turške razmere. — Zato naj Vas ne motijo na velikih skupščinah kako ugodno izrečene besede. Vodstvo Vam mora tam govoriti resnico — a to resnico o simpatijah slovenskega ljudstva do družbe Vam označujejo noče s tem izjavljati: Sedaj pa mirujte in denite v žep svoje roke. Da se prosto more gibati, mora družbinemu vodstvu biti vsak mesec 3000 K na razpolago. Zato Vas vabimo še enkrat domorodci, pohitite z veselici, z nabirkami za našo družbo ob svojih veselih in žalostnih zgodbah. Kadar koli Vas pride bodisi iz tega ali drugega vzroka več skupaj, vselej Vam bodi v spominu tudi družba sv. Cirila in Metoda. In če bi žrtvovali za družbo težko, morda prav težko — narod Vam Vaše dobrosrčnosti pozabil ne bo.

— **Učiteljske vesti.** Za provizorično učiteljico v St. Jerneju je imenovana gđ. Bogomila Globčnikova iz Ljubljane, ker je gđ. Franja Tavčarjeva na to mesto resignirala. Absolv. učiteljska kandidatinja gđ. Hermina Sirkova iz Ljubljane je imenovana za začasno učiteljico na Studencu v krškem okraju. G. Josip Pirnat je premeščen iz Dobrepolja v Banjalo, na njegovem mestu pa je nastavljen pomožni učitelj g. Fran Levstek.

— **Poštni vesti.** Ivana Kappela iz St. Janža je imenovana za pošto ekspedijentino v Žerovnici, za poštarja v St. Vidu nad Ljubljano pa Fran Kolbe, dosejaj poštne odpravitelj na Vačah. 11. t. m. se je osnoval v Bohinjski Belini poštni urad, ki je z vozno pošto zvezan z Bledom in Bohinjsko Bistrico. — 1. listopada dobi Krtina v kamniškem okraju svoj poštni nabiralnik. Razpisana je poštarska služba na Vačah.

— **Cesarjevo darilo.** Cesar je dovolil pogorelcem v Vačah iz svoje privatne blagajne 1000 kron podpore.

— **Častnim občanom občine Knežak** je bil v občinski seji dne 12. t. m. soglasno izvoljen g. H. E. Schollmayer, gosdni mojster v Šneperku, v prisnanje njegovih velikih zaslug za tamojšnje občino.

— **Dnevi 2., 3. in 4. julija 1904. bodo slavnostni dnevi Sokolstva in slovenskega Sokolstva v Ljubljani.** Takrat bodo na povabilo ljubljanskega »Sokolstva« vseh slovenskih narodov pokazali, kaj zmora nevpogljiva in nevstrašna volja združena z vztrajnostjo, v hrepenjenju po boljši bodočnosti svojih narodov. — Ljubljanski »Sokol« se temeljito pripravlja na to slavnost in je zaradi nje že dolgo v zvezi z drugimi, zlasti češkimi sokolskimi društvi.

— **Nedeljski počitek.** Piše se nam: V trgovinah se nedeljski počitek ne izvaja povsem tako, kot bi moralo biti. Vedno se poskuša kaj odtrgati tej mali pridobitvi nedeljskega počitka —, že marsikatero nedeljo so bile trgovine odprte, kar bi pravičnim potom ne smelo biti. Druga leta ko ni bilo nedeljskega počitka, so imele trgovine o Binkoštih zaprto, letos je gremij dovolil ob dneva trgovine odprte imeti, ter se je to tudi zgodilo in se hoče še v nadalje prakticirati. Kak nedeljski počitek je to, če smo gremij vsak trenutek dovoljevali, oziroma posredovati, da se trgovine na nedeljo odprejo. Ravno kar se zopet dela na to, naj se ima trgovine na dan Vseh Svetih odprte. Upamo, da gremij temu ne bo pritrnil, vsaj se je večina trgovcev izrekla proti temu, ker so se stranke nedeljskemu počitku privadile in si svoje potrebe čine že ob sobotah preskrbe. Nedeljski počitek naj bi bil popoln in naj bi bila trgovska podjetja, ravnotako trgovine tudi o praznikih zaprta, ker o potrebi počitka od celotnega hudega napora izmučenemu trgovcu kot trgovskemu sodrniku je že vsak pravično misleči docela prepričan. Znanosti, da se kdo domisli, da bi bile trgovine o Božiču odprte, kjer letos slučajno trije dnevi skupaj pridejo (petek, sobota in nedelja), toda prav bi bilo, da se takim poskusom že preje v okoliših pride in bi bil gotovo nad vse človekoljuben in častivreden čin gg. trgovcev, ako bi se na naproti stališče takemu predlogu, postavili. Tudi bi bil že čas, da se

uredi večerno zapiranje trgovin in naj bi bila splošna končna ura ob 7. zvečer. Ravnotako je omeniti nekaj trgovin, katere nazivlje nedeljskemu počitku pozivljajo svoje sotrudnike k nedeljskemu delu; seveda pri — zaprtih durih. Umestno bi bilo, da se enkrat na dan pride z imeni takih trgovcev. Škodovalo ne bi!

— **Tri žalostinke** zapoje ob pol 4. uri popoldne na dan Vseh Svetih, kakor običajno pri sokolski piramidi pevsko društvo »Ljubljana«. Pesmi: 1. Mendelsohn-Bartholdy: »Beati mortui«. 2. Kreutzer: »Pogrebna«. 3. Bradsky: »Očenaš«.

— **Slovensko pevsko društvo »Štepanja vas«** v Štepanji vasi bode na dan Vseh svetnikov v Štepanji vasi na pokopališču pelo ob 4. uri popoldne pri križu sledeče žalostinke: F. Ferjančič: »Nagrobnička«, A. M. Slomšek: »Slovo mrtvim«. Jelen: »Uliši nas Gospode«.

— **Turistovski vlak.** Tako imenovani turistovski vlak, ki je to leto vozil ob nedeljah in praznikih od 1. julija do 15. septembra iz Ljubljane ob 5. uri zjutraj in se iz Trbiča vračal v Ljubljano ob 10. uri 43 minut zvečer, je turistom in tudi drugemu občinstvu zelo ugajal. Slišala se je splošna želja, da bi tudi prihodnja leta vozil, in sicer v dobi od 1. majnika pa do 30. septembra. Zaradi tega se je »Slovensko planinsko društvo« zopet obrnilo do železniškega ministarstva po mestnem županu ljubljanskem, gospodu Iv. Hribarju, s prošnjo, da bi se navedeni vlak vzdrževal tudi v bodoče in da bi vozil od 1. maja do 30. septembra. Obenem je društvo opozorilo železniško upravo na to, da je postajica Otoče z ozirom na velikansko število romarjev premajhna, in mu izrazilo tudi nekaj drugih želj.

— **Nova pot s prelaza Luknje v Trento.** Čudno, da pozna razmeroma le malo turistov od Luknje v Zadnjico pot »črez rušo«, t. j. ob levi Luknje ob Triglavu navzdol. To pot je izprva sicer težko zaslediti, a je nadalje dosti zložna in brez vse nevarnosti, nasprotno pa je pot brez Zajavor proti Zadnjici navzdol zelo strma in sploh nevarna radi kamenja, katero proži na Pihavcu pasoda se drobnica. No, 15. t. m. je naše društvo dogradilo, oziroma izboljšalo prej omenjeno pot ob Triglavu »črez rušo«. Po njej se gre zdaj od Luknje skoraj naravnost do »Skoka«, kjer se cepi stara Triglavska pot iz Zadnjice na desno proti Dolštu, od »Skoka« v Zadnjico pa je že itak dosti dobra pot in le malo strma, nevarna pa prav nič. Prepričani smo, da bo ta nova pot, ki je tudi precej krajša, ugajala vsem turistom.

— **Od Sv. Lovrenca ob Te-menici.** Dne 25. t. m. imel je gosp. Otmar Skale, okrajni živinozdravnik v Rudolfovem, predavanje v prostori šolskega poslopja v St. Lovrencu. Zbralo se je veliko število faranov, kateri so sledili poučnemu, poljudnemu govoru z največjo pazljivostjo. Razpravljalo se je o raznih napakah, ki se vrše pri živinoreji, o različnih boleznih, kakor vnetje vime, na penjanje, zvrženje, vjedanje itd., kaj je vzrok tem boleznim in kako je postopati pri zdravljenju, da se prepreči vsakojake nesreče. Zlasti so se zanimali možje za pripomoček, oziroma orodje, »stroker« imenovano, katero je uporabljati pri napanjanju živine. Z ozirom na nizko ceno 3 K 60 h naj bi ne bil pač nobeden večji posestnik brez te priprave, kajti rane, povzročene po previtih ali celo zarjavelih nožih, se zelo nerade celijo in imajo za kmeta večkrat tudi pri prodaji glede cene slabe posledice. H koncu je nameraval gospod zdravnik govoriti o živinskih kužnih boleznih, a poklican k nekemu posestniku, je moral s predavanjem odnehati.

— **Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj** zboruje v nedeljo 8. novembra ob polu 11. uri dopoldne v okoliški deški šoli v Celju. Mimo običajnih točk je na dnevnem redu »Poročilo o glavnem letošnjem zboru »Lehrerbund« v Lipnici. (Gosp. S. Exel — Vojn.) — Gostje dobro došli!

— **Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova.** Južno-štajerska hranilnica v Celju bode oddala podpore iz jubilejske ustanove »Cesarja Franca Jožefa I.« dijakom ali učencem slovenske narodnosti, neoziraje se na kakovost in ne na mesto šole, katero obiskujejo. Prošnjiki morajo biti pristojni v okraje Šmarje pri Jelšah, Gornji grad, Sočani, Savnica ali Vransko. Prošnje je podati do 15. listopada 1903 pri Južno štajerski hranilnici v Celju ter priložiti njim vloženo spričevalo, domovnico in spričevalo o zadnjem minolem šolskem tečaju, ter mora imeti prošnjik najmanj prvi napredovalni razred. Visokošolci pa se imajo izkazati s spričevali o državnih izpitih oziroma s potrdili dveh docentov glavnih predmetov o dovoljnih, pri

njima opravljenih zasebnih izkušnjah, z indeksom, ki svedočuje pohajanje predavanj v minoletem letu v pisni tekočem tečaju. Podpora smejo tudi dobiti zaletniki in javnih službah.

— **Plin ga je zadušil.** Zidar Fr. Vogrinec iz Ljutomera je moral v novi Jigerjevi vili zunaj Maribora s premogom kuriti peč, da se je zid hitreje sušil. Pri tem poslu pa je Vogrinec zaspal ter so ga plini zadušili.

— **Tatvina.** Nedavno je dvignil kovač Ivan Mohorčič iz Polhogra gradu pri »Mestni hranilnici« na svojo hranilno knjižico v vrednosti 1950 K svoto 200 K. Prišedši domov, je obesil telovnik, v katerem je imel shranjeno knjižico in denar, na steno. Po dveh dneh, ko je denar potreboval, je zapazil, da mu je bila iz telovnika ukradena hranilna knjižica z denarjem vred.

— **Srbski vojaški begunec.** V Banjaloki so 22. t. m. prijeli radi potepuštva nekega Blagoša Milutinovića iz Kragujevca na Srbskem in ga izročili sodišču v Kočevju. Milutinović je izpovedal, da je 24. jul. t. l. desertiral od svojega polka št. 11 v Kragujevcu in pobegnil na Avstrijsko, trdeč, da je to storil iz strahu pred kaznijo, ker je stal baje v kritični noči na straži, ko je bila umorjena kraljevska dvojica. Koliko je na njegovem pripovedovanju resnice, se sedaj še ne da kontrolirati.

— **Požar.** Posestniku Jos. Zarabcu v Grčevju pri Novem mestu je 15. t. m. zgorela koča, ki je bila vredna 300 kron. Škoda je pokrita z zavarovalnico.

— **Skamenjem napadel** je danes ob pol 10. uri ponoči posestnikov sin Janez Zobavnik, v Košičah št. 12, posestnikovega sina Alojzija Žagarja, v Košičah št. 4. Zagnal mu je kamen v glavo in ga zadel v nos tako, da mu je prebil kost. Žagar in Zobavnik imata med seboj staro jezo.

— **Zaprl** so hlapca gugalnice v Lattermanovem drevoredu Vikt. Jakliča, ki je na sumu, da je z nekim Francetom Glandnikom ukradel posestniku Ivanu Trampiču v Hodičah na Koroškem srebrno uro in nekaj denarja.

— **Tatvina.** Delavki Mariji Mrakovi, stanujoči v Jenkovih ulicah št. 10, je v času od 25. do 29. t. m. ukradel neznan tat iz stanovanja 7 K.

— **V Ameriko** se je odpeljalo danes ponoči z južnega kolodvora 10 izseljencev.

— **Hrvatske vesti.** Umor? V nekem gozdu pri vasi Krasiech našli so predvčeršnjim truplo gozdarja Matanića, katerega so pogrešali že od 20. t. m. Najbrž ga je umoril kak tatinski lovec; zaprl so tri sumljive osebe. — Podpiranje bunjevačkih dijakov. Nekateri hrv. rodoljubi nameravajo ustanoviti društvo, ki bo podpiralo sinove Hrvatov onstran Drave pri njih študijah in tako ojačilo hrvatski element na Ogrskem. — Bolezen bana Pejačevića se obrača na bolje. — Ovržena obsodba. »Nar. Obrana« v Oseku bi morala zaradi prestopka tiskovnega zakona plačati vsega skupaj 1000 K globe. Ta obsodba je zadela v celi tej burni dobi, kakor tudi za časa Khuenove vlade edino »Nar. Obrana«. Zato je vložila priziv, vendar česar se bo o vsej stvari še enkrat razpravljalo pred sodiščem in se bo izrekla nova sodba. — Novi mestni kapetan. Na mesto dosedanjega mestnega kapetana v Oseku Gajerja, bo imenovan namestnik državnega odvetnika, Pero Car.

— **Najnovejše novice.** — Samomor v spanju. V Budimpešti je ključavničar Jakob Kuffner v sanjah prerezal svoji ženi vrat. Bil je »mesečen« ter je hodil v spanju po hiši. Ko je prišla na ženo klicanje policije, našla je moža na dvorlšču spečega ter ni ničesar vedel o svojem zločinu. — Grofica Stefaniya Lunyay leži hudo bolna v Lucernu. — Napad na mehiškanskega predsednika. Neki Tascano je trkal ustretil na pred sednika Diaza, ne da bi ga bil zadel. — Obesnega so našli v gozdu pri Tešnu zdravnika dr. Jysiewiczza. Ne ve se še, ali se je obesil sam, ali pa se je zgodil zločin. — Samomor 13letnega dečka. V Norimbergu se je ustrelil 13letni gimnazijec, sin odtodnega pivovarja Mullerja, ker je bil v šoli karan. — 210 km v eni uri je prevozil električni voz na železnici, ki jo delajo za poskušnjo med Berlinom in Hamburgom. — Legar v sled lakote je nastal v Burgasu na Bolgarskem, kjer živi nad 15.000 macedonskih begunov. — Obsojen vojaški ataše. Dosedanji srbski vojaški ataše na Dunaju, podpolkovnik Janković je obsojen v 30dnevni zapor, ker je v pijanosti grozil sedanji srbski vladi.

— **Gladstoneova biografija.** O tem priljubljenem in slovečem angleškem državniku je spisal John Morley pod zgornjim naslovom obsežno knjigo. Prvo izdanje je bilo tiskalo v 125.000 izvodih ter je bilo takoj v prvih šestih dneh razprodano. Knjiga je imela 50.000 predplačnikov, preden je izšla. Teža knjig, ki so izšle prvi dan iz založništva, je znašala 80.000 kg. Pisatelj je dobil 240 tisoč kron honorarja.

— **Nune na vseučilišču.** Na inomoškem vseučilišču poslušajo letos predavanja o modroslovju štiri nune odtodnega uršulinskega samostana, in sicer prednica Vincencija Neusel, ki je priznana pisateljica, ter sestre Baromeja Kathrein, Rosa Merier in Dupeu Chantel. V Rimu so dovolili Uršulinkam, da zapuščajo samostan, samo da presnujejo izročeno jim vzgojo deklic po modernih zahtevah.

— **Razvoj tramvajskega prometa na Angleškem** je zadnjih deset let naravnost čudovit. Dočim je bilo leta 1893. na celem Angleškem samo 1545 km tramvajskih prog, ki so z vozovi vred reprezentovale vrednost 343 milijonov frankov, ima danes Angleška 2388 km tramvajskih prog v vrednosti 750 milijonov frankov. Leta 1902. se je vozilo 1395 milijonov oseb; vseh dohodkov so imeli tramvaj 167 milijonov, stroškov 120 milijonov, tedaj čistega dobička nad 46 mil. fr.

Književnost.

— **Mitteilungen des Musealvereines für Krain.** Sešitka V. in VI. imata naslednje vsebino: 1. Die Schlossbibliothek in Weissenstein, von Konrad Črnologar. 2. Familien-Chroniken krainischer Adeliger im 16. und 17. Jahrhundert, von P. v. Radics. 3. Das Laibacher Privilegienbuch, von Fr. Komatar. 4. Die ersten Türkenfälle in Krain und Steiermark, von VI. Levec.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 29. oktobra. Naučno ministrstvo je odbilo rekurz dunajskih Čehov zastran ustanovitve čeških šol na Dunaju.

Dunaj 29. oktobra. Nadvojvoda Karol, 16letni sin nadvojvode Otona, je imenovan lajtnantom pri huzarjih.

Dunaj 29. oktobra. Takajšnji advokat dr. Emil Guttman je bil aretiran zaradi velicij poneverjenj.

Praga 29. oktobra. Dr. Pá-cak je brzojavno vprašal doktorja Žáčka, če je res designiran za češkega ministra, kakor poročajo razni listi. Žáček je odgovoril, da on o tem ničesar ne ve.

Budimpešta 29. oktobra. Poslanska zbornica je imela danes kratko sejo. Podpredsednik Talian je namreč predlagal koj v začetku, naj se seja odgodi, dokler ne bo sestavljeno novo ministrstvo, čemur je zbornica pritrnila.

Budimpešta 29. oktobra. Vlada stranka bo danes popoldne nadaljevala razpravo o armadnem programu. Opozicijski listi odklanjajo ne samo program ministrskega predsednika nego tudi program odseka devetorice. Ministrski predsednik Tisza, ki je imel danes dolga posvetovanja s Kossuthom in Apponyjem, se je izrekel, da ostane na svojem mestu, tudi če ne dobi v parlamentu večine.

Novi York 29. oktobra. Neki iz ječe izpuščen človek je na prezidenta mehiške republike petkrat ustrelil, a ga ni zadel.

Gospodarstvo.

— **Zguba pri žrebanju srečk.** Dne 2. novembra t. l. se bode vršilo žrebanje dunajskih komunalnih srečk in srečk laškega rudečega križa. Ker pri žrebanju teh srečk imovitelj istih lahko pri eni K 170— oziroma K 3— izgubi, si usojamo opozoriti, da se lahko srečke proti tej izgubi zavaruje. Premija stane za dun. kom. srečko K 3-15 za laško rudečega križa K —20. Prijave v svrhu zavarovanja sprejemajo se v menjalnici ljubljanske kreditne banke, Špitalske ulice št. 2.

Istotam prevzemajo se turške srečke v svrhu, da se preskrbi odstriženje kuponke pole ter se svojočasno izplačanje na vsako srečko odpadajoča premija Fr 2— brez vsacih stroškov.

